

- 1., 2. **Roman Štětina: Cím nélkül (Beszélj, hogy láthassalak) / Untitled (Speak so I can see you), 2020.**
Installáció (juta, vas, fa) / Installation (jute, iron, wood)
3. **Andreas Fogarasi: Mirrors - Parkoló a Budai várban az építkezések alatt / Car park of Buda castle during construction, Budapest, 2011.** Digitális print, tükör / C-Print on mirror
4. **Roman Štětina: STUDIO No. 2 (Slapstick).**
HD videó / HD video, 5'38"
5. **Andreas Fogarasi: Mirrors - Texas állam vására, Dallas / State Fair of Texas, Dallas, 2013.**
Digitális print, tükör / C-Print on mirror
6. **Andreas Fogarasi: Mirrors - Jokohama kikötői állomás, Jokohama (Foreign Office Architects, 2002) / Yokohama Pier Port Terminal, Yokohama (Foreign Office Architects, 2002), 2013/2014.**
Digitális print, tükör / C-Print on mirror
7. **Lawrence Abu Hamdan: Walled Unwalled, 2018.**
HD videó / HD video, 20'
8. **Imogen Stidworthy: Sacha (Listening), 2011-12.**
HD videó háromcsatornás hanggal / HD video with 3-channel soundtrack, 6'
9. **Andreas Fogarasi: Étoile (Red), 2018.**
Fa, tükör, digitális printek / Plywood, mirror, c-prints

Index (órmutató járásának irányában / clockwise):

Margot and Bill Winspear Operaház / Margot and Bill Winspear Opera House, Dallas (Foster and Partners, 2009) • MASP - Museo de Arte de Sao Paulo épületét ábrázoló és azzal szemben elhelyezkedő közlekedési lámpa / Traffic light opposite of (and depicting) the MASP - Museo de Arte de Sao Paulo (Lina Bo Bardi, 1979) • Marzsina cecetgyár (Románia) / Vinegar factory in Margina (Romania) • Tokiói Bunka Kaikan koncertterem, Tokió / Tokyo Bunka Kaikan concert hall, Tokyo (Kunio Maekawa, 1961) • Victor Vasarely által tervezett plexi ablakok, Parroquia del Señor de la Resurreccion, Mexikóváros / Acrylic glass windows by Victor Vasarely, Parroquia del Señor de la Resurreccion, Mexico City (Juan Cortina del Valle, 1974) • Casa Gilardi, Mexikóváros / Casa Gilardi, Mexico City (Luis Barragan, 1975-77)

trafogaleria

1094 Budapest, Liliom utca 41.
+36 1 456 2040 // gallery@trafo.hu // www.trafo.hu
Nyitva: keddtől vasárnapig 16-19h, előadási napokon 16-22h
Open: Tuesday to Sunday 4-7pm, performance days 4-10pm

nka

Hivatalos technikai partner
/ Official technical partner:

CHKISTIE

GENELEC

Honfi Zsolt

2020/09/05 - 10/18

MÖGÖTTES HANGOK ZAJA / AGENCY OF UNDERTONES

Művészek / Artists: **Lawrence Abu Hamdan, Andreas Fogarasi, Roman Štětina, Imogen Stidworthy**

Kurátor / Curator: **Szalai Borbála**

Megnyitó / Opening: **2020/09/04 (PÉN/FRI) 19h**

Egyetlen fegyverem a hallgatás. A hallgatás, melyben a csend ereje és a hallható rétegekre való figyelem lehetőségei találkoznak. A hallgatás, mely képes felfedni azt, ami a látható rétegeken túl húzódik és kihallani mögötte a rejtett, elsőre nem észlelhető, vagy elhallgattatott hangokat; a tompított lövések és ütések átszűrődő zaját; az erőszak, a hatalmi visszaélések és az elferdített tények alig érzékelhető morajlását; és azokat a hangokat, amiket nem tudnak falak vagy kerítések megállítani. A Trafó Galéria ezeknek a hangoknak és a figyelem egy olyan fajtájának ad teret, mely a felületeken átszűrődő mögöttes rétegekre irányul. Ez a fajta figyelem az, ami a hallást és a hallgatást megkülönbözteti egymástól, ami a hallott és a kihallott információkat különválasztja, ami teret enged az elfedett igazságoknak, és ami hallgat a halk hangok és a csend rezgéseire.

Imogen Stidworthy *Sacha (Listening)* című videó-jának főszereplője az antwerpeni rendőrség egyik alkalmazottja, Sacha van Loo, aki, mivel születésétől fogva vak, különösen kifinomult a hallása. Hét nyelven beszél tökéletesen és számos akcentust és dialektust felismer. Sacha telefonos lehallgatások felvételeit jegyzi le és analizálja; az elhangzott mondatok jelentése mögött megbúvó, a beszédmódból, rejtett nyelvi kódokból, hanghordozásból vagy a hallható hangok egyéb rétegeiből kihallható információkat keresi. Sacha koncentrált figyelme és különösen érzékeny viszonyulása a hangok rejtett rétegeihez így képes akár pontosan beazonosítani a beszélőket és bizonyítékot szolgáltatni egy-egy ügy kapcsán. Stidworthy videó-jához hasonlóan **Lawrence Abu Hamdan** művében szintén eltűnnek a privát és a publikus tér közötti határok. *Walled Unwalled* című videó-jában a falak megszűnnek valódi határt jelenteni: egy ház vagy szoba fala, de még egy áthatolhatatlannak tűnő vastag börtönfal sem képes megállítani a rajtuk keresztül átszűrődő hanghullámok és rezgések által közvetített - akár perdöntő bizonyítékként is felhasználható - információkat. A videóban bemutatott esetek egyike egy szíriai börtön épületének akusztikai vizsgálatain és a kényszervallásoknak alávett fogvatartottak vallomásain alapszik. Ez a börtön - ahogy sok egyéb 60-as, 70-es években épült börtön világszerte - abból az NDK által kifejlesztett börtönépítészeti archetípusból eredeztethető, melyben központi szerepet játszik a hang terjedése az épületen belül, ami többek között a rabok felügyeletét is segíti. Az NDK legfrissebb akusztikai-építészeti újításait a börtönök mellett a korabeli rádióépületek és rádióstúdiók tervezésénél is felhasználták. Erre példa az Abu Hamdan videó-jában is látható berlini Funkhaus épületének egyik rádióstúdiója. Ebben az épületben működött annak idején az NDK Rádió (Rundfunk der DDR), az innen sugárzott

My only weapon is listening. Listening, in which the power of silence meets the potential of attention to the audible layers. Listening, which is able to reveal what extends beyond the visible layers and to perceive sounds and voices that are masked, hardly accessible or silenced. The leaking noise of suppressed gunshots and beatings, the barely detectable rumbling of violence, of abuses of power and of distorted facts as well as sounds that resist the limiting force of walls or fences. Trafó Gallery provides space for these sounds and for a kind of attention that is focused on the underlying layers that filter through surfaces. It is this kind of attention that distinguishes hearing from listening, sounds from undertones, and that leaves room for concealed truths and hidden intentions and tunes in to the vibrations of subdued sounds and silences.

The protagonist of the video work entitled *Sacha (Listening)* by **Imogen Stidworthy** is Sacha van Loo, who works for the Antwerp police and, having been blind since birth, he has highly-developed echolocation skills. He is fluent in seven languages and recognizes several accents and dialects. Sacha puts down and analyses voice recordings made during the surveillance of suspects via telephone: he searches for unspoken intentions and undertones hidden behind spoken worlds, as well as information concealed by utterances, language codes, inflexions and in-between the layers of audible sounds. Sacha's focused attention and particularly sensitive attitude to the hidden dimension of voices is thus able to identify certain subjects involved in a crime or to provide evidence for a legal case. Similarly to Stidworthy's video, in **Lawrence Abu Hamdan's** work, the boundaries between private and public space also become increasingly blurred. In his performance-video *Walled Unwalled*, the walls cease to be real frontiers: neither the walls of a house or a room, nor a thick prison wall that seems impenetrable, can stop the information transmitted by sound waves and vibrations that pass through them, which can even serve as conclusive evidence in legal cases. One of the cases cited in the video is based on acoustic investigations of a Syrian prison building and on testimonies of former detainees under forced interrogation. This prison, like many other prisons built in the 60s and 70s around the world, can be traced back to the prison architecture archetype developed by the GDR, in which the reverberation of sound within the building plays a central role and assists the surveillance of prisoners. In addition to carceral environments, the acoustic-architectural innovations of the GDR have also been implemented in the design of radio buildings and radio studios. An example of this is one of the radio studios in Berlin's Funkhaus building, that also appears in Abu Hamdan's video work. The GDR

propaganda azonban nem csak a keleti oldalnak szólt, hanem kétfelé beszélt, mivel a jel a fal nyugati túoldalán is fogható volt.

Roman Štětina a keleti blokk egy másik meghatározó rádióépülete, a pilseni Cseh Rádió egyik stúdiójában forgatta a *Studio no. 2. (Slapstick)* című videóját. A pilseni rádió épülete Kelet-Európa első, kifejezetten rádióállomásnak szánt létesítménye. Az 1940-es évek közepén tervezett, de csak 1956-ban átadott stúdiók technológiai szempontból már elavultnak számítottak mire elkészültek. A hangszalagok megjelenésével az egyes szereplők hangjai külön rögzíthetővé és vághatóvá váltak, és így többé már nem volt szükség arra, hogy egy-egy rádiójáték felvételekor az összes szereplő egyidejűleg jelen legyen a térben. Štětina videójának szereplője a stúdió egyik eredeti és nem használt kellékét mutatja be, egy csapót, aminek hangja puskalövést imitál. Štětina egy egyszerű gesztussal kelt zavart a hallható és a látott, a valós és a hamis rétegei között azzal, hogy a csapó hangját valós puskalövések hangjaira cserélte ki.

Andreas Fogarasi művei a felső rétegekkel és burkolatokkal foglalkoznak. A rá jellemző szubtilis, finom figyelem segítségével nemcsak megfigyeli, hanem át is lát ezeken a felületeken. Fotóin elsősre hétköznapiak tűnő környezetek láthatók, melyek mégis tükröznek valamit a felületek alatt megbúvó struktúrákból és azokból a folyamatokból, melyekkel egy-egy közeg reprezentálja magát, és igyekszik formálni, átalakítani, leplezni vagy elfedni a valóság bizonyos elemeit.

Lawrence Abu Hamdan: Walled Unwalled, 2018. HD video / HD video, 20' (részlet/détail)

Lawrence Abu Hamdan (1985, Amman) alkotói praxisa elsősorban audiovizuális installációkat, performanszokat, videókat, előadásokat és esszéket foglal magába. A hang politikumával kapcsolatos vizsgálódásai korai zenei érdeklődésére vezethetőek vissza. A Forensic Architecture kutatócsoport tagjaként a nyomozói és a képzőművészeti terület közötti határvonalon működve akusztikai szakértőként vizsgált politikailag különösen érzékeny ügyeket építészekkel, számítógépes és vizuális szakemberekkel, újságírókkal, filmkészítőkkel, társadalomtudósokkal és jogászokkal együttműködésben az építészet, a térelemzés, a számítógépes modellezés és az oknyomozás különféle eszközeivel.

Lawrence Abu Hamdan a 2019-es Turner-díj egyik nyertese. 2020-ban az EMAF Award, 2019-ben az Edvard Munch Art Award, 2018-ban a Baloise Art Prize és az Abraaj Art Prize nyertese. 2017-ben elnyerte a Rotterdami Nemzetközi Filmfesztivál legjobb rövidfilmjének járó díjat, 2016-ban pedig Nam June Paik díjjal jutalmazták.

Műveit egyéni kiállítás formájában többek között a Hamburger Bahnhofban (Berlin, 2019); az Birsbane Institute of Modern Artban (2019), a St. Louis Contemporary Art Museumban, (2019), a rotterdami Witte de With-ben (2019), a Chisenhale Galleryben (London, 2018); a Hammer Museumban, (Los Angeles, 2018); a frankfurti Portikusban (2016); a Kunsthalle St Gallen-ben (2015); a Van AbbeMuseumban (Eindhoven, 2013) és az utrechti Cascoban (2012) mutatják be. Csoportos kiállításokon szerepelt többek között a 22. Sydney Biennálén (2020); az 58. Velencei Biennálén (2019); a londoni Tate Modernben (2018, 2013); a Sharjah Biennálén 14 & 13 (2019-2017); a párizsi Centre Pompidouban (2017); a mecheleni Contour Biennálén (2017); a barcelonai MACBA-ban (2017); a stockholmi Moderna Museetben (2017); a 11. Gwangju Biennálén (2016); a 9. Liverpool Biennálén (2016); a londoni Whitechapel Galleryben (2016); a Beirut Art Centerben (2015) és a 10. Shanghai Biennálén (2014).

Radio (Rundfunk der DDR) operated in this building at the time, but the propaganda broadcast from here was not only aimed to the eastern side, but spoke in double directions, as the signal could also be received on the western side of the wall.

Roman Štětina's video work was shot in another significant radio building of the Eastern Bloc, that of the Czech Radio in Pilsen. The Pilsen Radio Building was the first facility in Eastern Europe built specifically for the purposes of radio broadcasting. The studios, which were designed in the mid-1940s but inaugurated only in 1956, were already considered technologically obsolete when they were completed, because with the advent of audio tapes, the voices of the different characters could be recorded and edited separately, so it was no longer necessary for all the performers and technicians to be present in a studio space simultaneously. The video features an actor who presents one of the studio's archaic props called a “flap” or sometimes “whip” with a sound imitating a rifle shot. Štětina creates confusion between the audible and the visible, the real and the false by the simple gesture of exchanging the sound of the „flap” for the sounds of real gunshots from a sound effect data bank.

Andreas Fogarasi's works contemplate on upper layers and coverings. With the subtle and delicate attention characterizing his practice, he not only observes but also sees through these surfaces. His photographs depict seemingly ordinary environments, yet they also reflect the structures hidden beneath these exteriors and the processes by which a certain group represents itself, and seeks to shape, transform, disguise, or obscure certain elements of reality.

Lawrence Abu Hamdan: Walled Unwalled, 2018. HD video / HD video, 20' (részlet/détail)

Lawrence Abu Hamdan's (1985, Amman) projects have taken the form of audiovisual installations, performances, videos, lectures and essays. Abu Hamdan's interest with sound and its intersection with politics originate from his background in DIY music. As a member of the research group Forensic Architecture, he has been acting as an acoustic expert in the overlapping zone between the areas of contemporary art and crime investigation examining politically sensitive issues in collaboration with a team of architects, visualization experts, journalists, filmmakers, social scientists and legal experts with the tools and methodologies of architecture, space analysis, computer modeling and investigation. Lawrence Abu Hamdan is the co-winner of the Turner Prize 2019. He is also the recipient of the 2020 EMAF Award, the 2019 Edvard Munch Art Award, the Baloise Art Prize 2018 and the Abraaj Art Prize 2018. In 2017, he won the short film award at the Rotterdam International Film Festival, and in 2016, he received the Nam June Paik Award for new media. Abu Hamdan's solo exhibitions were presented at the Hamburger Bahnhof, Berlin (2019); the Institute of Modern Art, Birsbane (2019), the Contemporary Art Museum, St. Louis (2019), the Witte de With, Rotterdam (2019), the Chisenhale Gallery, London (2018); the Hammer Museum, LA (2018); at Portikus, Frankfurt (2016); at Kunsthalle St Gallen (2015); at Van AbbeMuseum, Eindhoven (2013) and at Casco, Utrecht (2012). Additionally his works have been exhibited and performed at institutions and international events such as the 22nd Biennale of Sydney (2020); the 58th Venice Biennale (2019); Tate Modern, London, UK (2018, 2013); Sharjah Biennale 14 & 13 (2019-2017) ; Centre Pompidou, Paris, France (2017); Contour Biennale 8, Mechelen, Belgium (2017); MACBA, Barcelona, Spain (2017); Moderna Museet, Stockholm, Sweden (2017); the 11th Gwangju Biennale, Korea (2016); the 9th Liverpool Biennial, UK (2016);

Andreas Fogarasi (1977, Bécs) a bécsi Iparművészeti Főiskolán folytatott építészeti, majd a bécsi Képzőművészeti Akadémián művészeti tanulmányokat. Az építészeti gondolkodás alapvetően határozza meg képzőművészeti tevékenységét. Videói, fotói, installációi és szobrai a bemutatás, a köztéren megjelenő hatalmi viszonyok és az identitás problematikáját, valamint a kultúra és a kollektív emlékezet viszonyát tematizálják. Fogarasi Bécsben él és dolgozik, de emellett szoros kapcsolatban áll a magyar művészeti szcénával is. A budapesti művelődési házak megváltozott kulturális státuszára és társadalmi terére reflektáló *Kultur und Freizeit (Kultúra és szabadidő)* című videóinstallációjával 2007-ben elnyerte a legjobb nemzeti pavilonnak járó Arany Oroszlán-díjat a Velencei Biennálén. Fogarasi munkái folyamatosan jelen vannak a nemzetközi művészeti színtéren, *Nine Buildings. Stripped* című önálló kiállítása a bécsi Kunsthalleban 2019-ben került megrendezésre.

Roman Štětina (1986, Kadaň, CZ) munkáiban a külfönféle közvetítő médiumok sajátosságait vizsgálja, különös tekintettel a filmre, a televízióra és a rádióra. Videói, installációi és szobrai azokra a kellékekre, stúdió terekre és technológiákra irányítják a figyelmünket, amelyek jellemző módon rejtve maradnak a nézők és a hallgatók szeméi és fülei előtt. Štětina a prágai Művészeti Akadémián és a frankfurti Städelschuléban diplomázott. Legutóbbi önálló kiállításai a bristoli Spike Islandben és a bukaresti MNAC-ban voltak láthatóak. Műveivel szerepelt a zürichi Manifesta 11-en, a IV. moszkvai International Biennale for Young Art-on, a prágai Nemzeti Galériában, az oxfordi Modern Artban, és a hágai NEST-ben. Filmjeit többek között a Karlovy Vary Nemzetközi Filmfesztivál, a LUX London, a PAF Olomuc és a londoni Delfina Foundation is vetítette. Roman Štětina 2014-ben elnyerte a feltörekvő cseh képzőművészek munkáját elismerő Jindřich Chalupecký-díjat.

Imogen Stidworthy (1963, London) a nyelvre és az emberi hangra úgy tekint, mint fizikai és térbeli kiterjedéssel rendelkező alapanyagra. Munkáiban a nyelv határainak letapogatásával és feltárásával foglalkozik egyes sajátos idegrendszeri betegségek, érzelmi állapotok vagy nyelvi/kulturális különbségek által meghatározott helyzetekben. Kutatásai annak felfejtésére irányulnak, hogy hogyan tapasztalunk meg és hogyan alkotunk fogalmat egy olyan térről vagy helyzetről, amiben szavaink bizonytalannak, pontatlannak és elégtelennek bizonyulnak, valamint hogy a megértésnek milyen más lehetőségei nyílnak meg az olvashatatlanság/érthetetlenség/dekódolhatatlanság dimenzióiban.

Imogen Stidworthy egyéni kiállításai például a Network Aalst (2019), a stuttgarti Württembergischer Kunstvereínben (2018) az amszterdami AKINCI Galériában (2013, 2009, 2005) és a londoni Matts Galleryben (2011, 2003) voltak láthatóak. Munkáit csoportos kiállítások keretében többek között a 31. São Paulo Biennálén, a Museum Leeuwardenben (2014), a Bergen Triennálén (2013), a Busan Biennálén (2012), a belgrádi 52. October Salonon (2011) és a kasseli 12. Documentán (2007) láthatta a közönség.

Whitechapel Gallery, London, UK (2016); Beirut Art Center, Beirut, Lebanon (2015); and the 10th Shanghai Biennial (2014), among many others.

Andreas Fogarasi (1977, Vienna) studied architecture at the University of Applied Arts in Vienna and fine art at the Academy of Fine Arts in Vienna. His artistic practice is fundamentally influenced by architectural thinking. Through his videos, photographs, installations and sculptures Fogarasi explores the act of displaying, as well as representations of power and identity in public space, and the relationship between culture and collective memory. He lives and works in Vienna, but is also involved in the Hungarian art scene. In 2007, he won the Golden Lion Prize at the Venice Biennale given to the best national pavilion with his video installation entitled Kultur und Freizeit [Culture and Leisure], reflecting to the changed cultural and social meanings of the community spaces in Budapest. Fogarasi's work is consequently represented in international exhibitions, his solo show entitled *Nine Buildings. Stripped* was held at the Kunsthalle Vienna in 2019.

Roman Štětina's (1986, Kadaň, CZ) work investigates the ways in which broadcast media including film, television and radio are created. His videos, installations and sculptures foreground the props, studios and technologies that are otherwise hidden behind the sounds and images received by an audience. Štětina graduated from the Academy of Fine Arts in Prague and the Städelschule, Frankfurt. He recently had solo shows at Spike Island, Bristol; Cardiff Contemporary and MNAC Bucharest. He exhibited in group exhibitions at Manifesta 11, Zurich; at NEST, The Hague; at the National Gallery, Prague; at Modern Art Oxford and the IV. Moscow International Biennale for Young Art. His films and video works were presented at LUX London, at the International Film Festival Karlovy Vary (CZ), at PAF Olomouc (CZ) and at the Delfina Art Foundation London among other institutions. In 2014 he received the Jindřich Chalupecký Award, the most prominent Czech award for young artists.

Imogen Stidworthy (1963, London) is interested in language and the voice, which she works with as physical and spatial material. An ongoing pre-occupation in her work is with the borders of language. She asks how we experience and conceive of a space where words are unstable, run out, or fail, and what other forms of understanding might emerge in the face of unreadability – in context, for example, of neurological or emotional conditions, linguistic or cultural differences.

The work of Imogen Stidworthy has been exhibited in major exhibitions at São Paulo Biennial (2014), at Museum Leeuwarden, NL (2014), at the Bergen Triennale (2013), at the Busan Biennial (2012), at the 52nd October Salon, Belgrade (2011), Documenta 12, Kassel, DE (2007), and solo shows at Network, Aalst, BE (2019), Württembergischer Kunstvereín, Stuttgart, DE (2018), AKINCI, Amsterdam (2013, 2009, 2005), Matts Gallery London; (2011, 2003), The Arnolfini, Bristol and Kunstpavillon, Innsbruck (2010-11).

Lawrence Abu Hamdan: Walled Unwalled, 2018. HD video / HD video, 20' (részlet/détail)